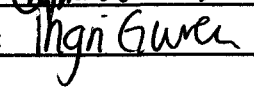

KI-notat nr.: 103/2010 - Bakgrunn for vedtak

Søker/sak:	Småkraft AS/Kvernelva Kraftverk	
	Nord-Trøndelag fylke/Høylandet	
Fylke/kommune:	kommune	
Ansvarlig:	Øystein Grundt	Sign.:
Saksbehandler:	Ingrid Guren	Sign.:
Dato:	07 DES 2010	
Vår ref.:	NVE 200700617-24 ki/ingu	
Sendes til:	Søker og alle som har uttalt seg til saken	

Middelthuns gate 29

Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Telefon: 22 95 95 95

Telefaks: 22 95 90 00

E-post: nve@nve.no

Internett: www.nve.no

Org. nr.:

NO 970 205 039 MVA

Bankkonto:

0827 10 14156

Søknad om tillatelse til bygging av Kvernelva kraftverk i Høylandet kommune, Nord-Trøndelag fylke

Innhold

Sammendrag	1
Søknad	3
Høring og distriktsbehandling	4
Søkers kommentar til høringsuttalelsene	11
Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader	15
NVEs vurdering	20
NVEs konklusjon	26

Sammendrag

Søknaden gjelder tillatelse etter § 8 i vannressursloven til bygging av Kvernelva kraftverk i Kvernelva, og behandles i henhold til reglene i kap. 3 i samme lov. Kvernelva kraftverk er presentert i to alternativer. Alternativ A vil utnytte et fall på 185 m mellom kote 195 og kote 10 og gi en årlig produksjon på 6,4 GWh. Alternativ B vil utnytte et fall på 110 m mellom kote 120 og kote 10 og gi en årlig produksjon på 5,6 GWh. Maksimal installert effekt er 0,98 for begge alternativ, mens maksimal slukeevne er 0,67 m³/s og 1,14 m³/s for henholdsvis alternativ A og B.

Kongsmoelva m/Nordfolda ble vernet ved supplering av verneplan i 2005. Kvernelva har utløp i Kongsmoelva og omfattes derfor av vassdragsvernet. Bakgrunnen for at Kongsmoelva og Nordfolda ble vernet mot kraftutbygging, var blant annet at vassdragene har et urørt preg. Landskapet i vassdragene betegnes som særpreget, og de to hovedgreinene vurderes til å ha noe ulike karakterer som utfyller hverandre.

Kvernelvas bekkekløft er i bekkekløftundersøkelsen 2009 i regi av DN gitt svært viktig verdi (A). Kartleggingen peker på at bekkekløfta, fra kote 20-115, er velutviklet med betydelige naturverdier

knyttet til naturtypen. Skogen betegnes som svært fuktig, og har karakter av regnskog. Vannføringen i elva vurderes til å ha klar positiv effekt ved å bidra til det stabilt svært fuktige lokalklimaet.

Høylandet kommune går inn for at Kvernelva kraftverk bygges etter alternativ A. Kommunen anser de foreslåtte avbøtende tiltakene for å ivareta verneinteressene i tilstrekkelig grad. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag fraråder en utbygging av Kvernelva kraftverk med bakgrunn i Kvernelvas status som verna vassdrag og områdets store verdi for landskap og biologisk mangfold. Nord-Trøndelag fylkeskommune bemerker at det pga. terrengets utforming er stor sannsynlighet for at det innen prosjektområdet finnes automatisk freda kulturminner. Sametinget har under befarung i prosjektområdet påvist flere automatisk freda kulturminner. Disse kommer ikke i direkte konflikt med en ev. utbygging, men Sametinget påpeker at heller ikke anleggsaktiviteten må berøre kulturminnene. Reindriftsforvaltningen i Nord-Trøndelag har ingen merknader til prosjektet. Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag går imot en utbygging av Kvernelva kraftverk. I uttalelsen pekes det på at Årnengfossen vil bli et redusert landskapselement, samt virke negativt inn på friluftinteressene i området. Forum for natur og friluftsliv i Nord-Trøndelag fraråder bygging av Kvernelva kraftverk med bakgrunn i de biologiske verdier som fremgår av søknaden.

Prosjektet vil ifølge søknaden gi inntil 6,4 GWh i ny årlig fornybar energiproduksjon. Videre vil kraftverket gi inntekter til grunneiere og Småkraft AS, samt øke skattegrunnlaget i Høylandet kommune og i tillegg kunne gi noe økt næringsaktivitet i anleggsperioden. Disse elementene er hva NVE anser som de viktigste fordelene ved en utbygging.

Kvernelva er et verna vassdrag. Bakgrunnen for vernet er blant annet at området har et urørt preg.

Tiltaket vil medføre redusert vannføring i Kvernelva. Dette vil føre til at Årnengfossen forringes som landskapselement i betydelig grad ved alternativ A.

Rapport for biologisk mangfold som er vedlagt søknaden konkluderer med at influensområdet har stor verdi for biologisk mangfold. Det er påvist flere rødlistede arter innen tiltaksområdet, og potensialet for å finne flere vurderes som stort. Tiltaket er ifølge rapporten ventet å ha middels negativ effekt på biologisk mangfold i driftsperioden. Bekkekløfta fra kote 10 til 115 har karakter av regnskog og er gitt verdi svært viktig (A) i den nasjonale bekkekløftregistreringen av 2009. Vannføringen i elva bidrar til den lokalt stabile, svært høye luftfuktigheten. Bekkekløftregistreringen peker på at skjøtsel av, og hensyn til, Kvernelvas påviste biologiske verdier best ivaretas gjennom fri utvikling, dvs. ved at hogst og vassdragsregulering unngås.

Søknaden om bygging av Kvernelva kraftverk ble avslått av NVE i 2007 uten videre saksbehandling, av hensyn til verneverdiene i vassdraget, men etter klage fra Småkraft AS ble vedtaket omgjort og søknaden sendt på høring for å få et bredere beslutningsgrunnlag. Med bakgrunn i de nye opplysningene som har fremkommet om vassdraget den senere tiden gjennom bekkekløftregistrering, mener vi at konflikter knyttet til en eventuell utbygging er økt siden vi først avsa søknaden i januar 2007. Det er NVEs vurdering at utbygging og drift av Kvernelva kraftverk vanskelig lar seg gjennomføre slik at de samlede ulempene for allmenne interesser blir akseptable. Vurderingen bygger på de negative virkninger endret vannføring kan medføre for biologisk mangfold, landskapsbildet og verneverdiene som blant annet er knyttet til vassdragets urørthet. Alternativ A vil utnytte en noe mindre vannføring enn alternativ B og således være mindre skadelig, men til gjengjeld innebærer dette at Årnengfossen blir berørt og at det er et større landskapsområde som blir berørt av tekniske inngrep.

NVE mener at bygging av Kvernelva kraftverk, både ved alternativ A og B, vil komme i konflikt med forekomst av hensynskrevende naturtype av A-verdi og påviste rødlistede arter innen tiltaksområdet. Vi mener at tiltaket vil redusere potensialet for å finne flere rødlistede arter i

influenksområdet. Årnengfossens verdi som landskapselement vil forringes i alternativ A. Det er NVEs vurdering at tiltaket svekker vernevedtaket som Kvernelva omfattes av. NVE mener at ulempene ved tiltaket større enn fordelene og anser ikke kravet i vannressursloven § 25 til å være oppfylt. Det gis ikke konsesjon til å bygge Kvernelva kraftverk, jf. vannressursloven § 35, 1. ledd, post 5 og 8 og vannressursloven § 25.

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Småkraft, datert 7.9.2009:

"Småkraft AS ønsker å utnytte deler av fallet i Kvernelva og søker herved om tillatelse til følgende utbygging:

1. Etter vannressursloven, jf. § 8, om tillatelse til:

- bygging av Kvernelva kraftverk

2. Etter energiloven om tillatelse til:

- bygging og drift av Kvernelva kraftverk, med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer som beskrevet i søknaden.

Vi gjør oppmerksom på at alternativ A primært ønskes bygd. Nødvendig opplysninger om tiltaket fremgår av vedlagte utredning.

Til orientering opplyses det at det er inngått avtale med alle grunneierne med fallrettigheter."

Kvernelva kraftverk, hoveddata			
TILSIG		Hovedalternativ (A)	Alternativ B
Nedbørfelt	km ²	17,26	17,32
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	62,4	62,7
Spesifikk avrenning	l/s/km ²	115	115
Middelvannføring	m ³ /s	1,98	1,99
Alminnelig lavvannføring	m ³ /s	0,12	0,12
5-persentil sommer (1/5-30/9)	m ³ /s	0,35	0,35
5-persentil vinter (1/10-30/4)	m ³ /s	0,10	0,10
KRAFTVERK			
Inntak	moh.	195	120
Avløp	moh.	10	10
Lengde på berørt elvestrekning	m	1220	1030
Brutto fallhøyde	m	185	110
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	0,429	0,255
Slukeevne, maks	m ³ /s	0,67	1,13
Slukeevne, min	m ³ /s	0,03	0,06
Tilløpsrør, diameter	mm	600	700
Tunnel, tverrsnitt	m ²	-	-
Tilløpsrør/tunnel, lengde	m	1020	860
Installert effekt, maks	kW el. MW	0,98	0,98
Brukstid	timer	6500	5700

MAGASIN

Magasinivolum	mill. m ³	-	-
HRV	moh.	-	-
LRV	moh.	-	-

PRODUKSJON

Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	3,0	2,4
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	3,4	3,2
Produksjon, årlig middel	GWh	6,4	5,6

ØKONOMI

Utbyggingskostnad	mill.kr	17	16
Utbyggingspris	kr/kWh	2,7	2,9

Kvernelva kraftverk, Elektriske anlegg

GENERATOR

Ytelse	MVA	1,15
Spenning	kV	6,0

TRANSFORMATOR

Ytelse	MVA	1,15
Omsetning	kV/kV	6/22

NETTILKNYTNING (kraftlinjer/kabler)

Lengde	km	0,5
Nominell spenning	kV	22
Luftlinje el. jordkabel		jordkabel

Høring og distriktsbehandling

NVE har mottatt følgende høringsuttalelser til søknaden:

Høylandet kommune har i kommunestyremøte den 25.3.2010 vedtatt følgende:

1. Høylandet kommune går inn for at Kvernelva kraftverk etter alternativ A utbygges.
2. I forhold til utbyggingsmuligheter i verna vassdrag ønsker kommunen at prosjekter i sideelver til hovedvassdraget må kunne gis en mindre streng vurdering i forhold til å gi konsesjon. Kvernelva er et slikt prosjekt.
3. Utbygginga er ikke i strid med kommunale planer eller allmenne interesser.
4. Utbygginga er foreslått som tiltak i kommunens Energi- og klimaplan som er til behandling.
5. I forhold til miljø, naturressurser og samfunn vurderes de foreslåtte avbøtende tiltak til å ivareta disse forhold på en god måte.
6. Kommunen er svært tilfreds med at vedlagte Miljørapport konkluderer med at utbyggingen ikke vil skade vernegrunnlaget. Også med hensyn til at området er svært begrenset og ligger utenfor hoveddalførene til verneområdet mener kommunen at vernekriteriene for Kongsmoelva m Nordfolla er ivaretatt med god margin."

Til grunn for vedtaket lå følgende vurdering:

"Det er utarbeidet en omfattende og grundig plan. Virkning for miljø, naturressurser og samfunn er utredet og konsekvensvurdert. Med de avbøtende tiltak som er foreslått mener en at tiltaket ikke vil føre til negativ konsekvens på noen måte.

I forhold til vernet vassdrag ligger tiltaket utenfor hoveddalførene i verneområdet for Kongsmoelva m Nordfolla. I Miljørapport til planen konkluderes med at "Det forventes ikke at gjennomføring av prosjektet vil skade vernegrnnlaget uansett alternativ." Da arealet som berøres også er svært begrenset, ca 1 promille av det vernede arealet, er en klart enig i at verneverdiene ikke blir skadelidende. En mer at utbyggingen kan gjennomføres etter alt. A. I forhold til alternativet kan en ikke se momenter ved alt A som tilsier at alt. B skal velges."

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har i uttalelse datert 28.5.2010 konkludert med følgende:

"Med bakgrunn i Kvernelvas status som Verna vassdrag og områdets store verdi for landskap og biologisk mangfold, herunder:

- Årnengfossen
- bekkekløfter
- rødlista lav- og mosearter
- hekkeområder for Fossekall
- gyte- og oppvekstområder for laks og sjøørret

og de konsekvenser en kraftutbygging vil medføre for disse verdiene, vil Fylkesmannen frarå en utbygging av Kvernelva."

Til grunn for konklusjonen lå følgende vurdering:

"(...)

Landskap

Årnengfossen

Den nesten 100 m høye Årnengfossen utgjør et betydelig landskapselement spesielt sett fra en skogsbilvei på sørsiden av Kvernelva. Her bryter fossen opp et landskapsområde med forholdsvis liten variasjon, og blir derfor iøynefallende. Selve fossen vurderes av Fylkesmannen å være av stor verdi for landskapet.

En utbygging etter alt.A vil medføre at vannføringen i Årnengfossen vil bli redusert betydelig i store deler av året. En utbygging etter alt.A vil derfor etter Fylkesmannens vurdering medføre stor negativ påvirkning for landskapsbildet. En utbygging etter alt. B med inntak nedstrøms Årnengfossen vil få mye mindre påvirkning for landskapsbildet i prosjektområdet.

Bekkekløft-canyon

Kvernelva renner gjennom ei velutviklet marmor-bekkekløft på ca 600 m oppstrøms planlagt kraftverk. Kvernelva har høy og stabil sommervannføring også i tørre år. Dette sammen med at deler av bekkekløfta er nordvendt skaper egnede forhold for spesiell vegetasjon, spesielt på kalkrik mark (se avsnitt Flora nedenfor).

Biologisk mangfold

Framlagte miljørapport konkluderer med at prosjektområdet samla sett har stor verdi for biologisk mangfold og det vises særlig til ei stor bekkekløft samt rødlista mose og lavarter.

Flora

Vegetasjonsanalyser avdekket høy variasjon av kalk-krevende mosearter i bekkekløfta. I granskogen i øvre del av kløftsiden ble det funnet flere fuktighetskrevende lavarter, noe som indikerer biotoper med høy luftfuktighet. Fuktighet fra elva gjennom elvekløfta bidrar til dette miljøet. Det ble også registrert en forekomst av den rødlista arten Gullprikklav (sårbar -VU) som tidligere var vurdert som utgått. Også den rødlista mosearten Nurblygmose (nær truet - NT) ble funnet i svært rike forekomster på blokk og bergvegger i bekkekløfta.

Disse undersøkelsene viser at området har en rik kalk- og fuktighetskrevende flora, og i rapporten uttales det også at det er stort potensial for flere rødlista/trua arter i bekkekløfta. Årnengfossen er også vurdert som en foss med velutviklet fossesprutsone, men det er ikke funnet rødlista plantearter ved fossen.

Miljørapporten synes ikke spesifikt å vurdere mulige konsekvenser av utbygging for omtalte rødlistearter. Fylkesmannen er opptatt av at redusert vannføring og mindre fuktighet i bekkekløfta kan medføre at levevilkårene for de fuktighetskrevende artene blir forringet. Fylkesmannen vil her vise til Naturmangfoldlovens § 9 og Føre-var-prinsippet.

Vilt/Ornitologi

Fossefall og Vintererle er arter som er sterkt påvirket av utbygging av småkraftverk over hele landet og som derfor bør være sentrale ved registrering av fuglearter i slike prosjektområder. Fossefall som er Norges nasjonalfugl, er en fugleart som er helt avhengig av rennende vatn, bl.a. til matsøk. Også reirplasser er knyttet til rennende vatn og plasseres gjerne på berghyller under fosser. Fossefall er en art som er i tilbakegang og der kraftutbygginger av små vassdrag synes å være en vesentlig årsak.

I miljørapporten er imidlertid fuglefaunaen, herunder Fossefall, kun perifert berørt. Fylkesmannen konstaterer at det ikke synes å være gjort systematiske ornitologiske undersøkelser, men kun vist til muntlige overleveringer (pers. medd.) og en dagsbefaring i august 2005, dvs. på en tid av året der fossefall og andre aktuelle arter allerede kan ha forlatt området etter avsluttet hekkesesong. For å kunne hatt et godt beslutningsgrunnlag for fagfeltet burde det vært gjennomført feltundersøkelser i en periode på året (mai-juni) da aktuelle arter kunne vært registrert på en rimelig sikker måte. Ut fra de opplysninger som er gitt i miljørapporten legger Fylkesmannen til grunn at prosjektområdet er å betrakte som hekke- og leveområde for Fossefall.

Fylkesmannen stiller videre spørsmål ved utsagnet i miljørapporten om at: "... Under befaringen ble det kun observert vanlige arter, eks. granmeis, bokfink, snøspurv og ravn" ... (fm's understreking). Etter de opplysninger og kjennskap Fylkesmannen har om området, er det lite sannsynlig at snøspurv er en vanlig art i prosjektområdet. Forholdet har begrenset betydning for framlagte prosjekt, men slike momenter kan svekke troverdigheten av muntlige opplysninger og miljørapportens faglige innhold.

INON-områder

Det vises i miljørapporten til at prosjektet ikke berører inngrepsfrie naturområder. Fylkesmannen har ingen merknader til vurdering og kartframstilling for dette temaet.

Friluftsliv

Området langs vassdraget er til dels tilrettelagt for friluftsliv, bl.a. med sti og hengebru over elva like oppstrøms Årnengfossen som er å betrakte som et landskapsobjekt og opplevelse med verdi for friluftsisinteressene. En utbygging etter alt. A vil derfor etter Fylkesmannens vurdering berøre friluftsisinteresser på en negativ måte.

Fiskeinteresser

Kvernelva er lakse- og sjøørretførende ca. 100 m oppstrøms planlagt kraftstasjon. Både laks og sjøørret er arter under betydelig press og bestandene er i tilbakegang. Det er derfor viktig å sikre alle gjenværende gyte - og oppvekstområder mot inngrep og forringelser. Ved en eventuell utbygging må kraftstasjonen derfor flyttes ovenfor anadrom strekning for å unngå negative konsekvenser for laks og sjøørret.

Fylkesmannen finner ikke at eventuelle forekomster av Ål er omtalt i miljørapporten og stiller spørsmål om dette skyldes at det ikke er gjort undersøkelser mht. denne fiskarten, eller om arten ikke er registrert. Fylkesmannen ber om at dette forholdet avklares."

Nord-Trøndelag fylkeskommune har i foreløpig uttalelse av 25.3.2010 kommet med følgende kommentar:

"(...)

Kongsmoelva m/Nordfolda ble verna ved Supplering av verneplan for vassdrag i 2005. Kvernelva ligger som et sidevassdrag mellom disse. Nord-Trøndelag fylkeskommune har under utarbeidelse "Strategier for små vannkraftverk i Nord-Trøndelag", som skal behandles i fylkestinget 26. april 2010. I utkast til Strategiplanen er angitt at det spesielt bør unngås direkte inngrep i varig verna vassdrag. Med direkte inngrep forstås inngrep i hovedstrengen av vassdraget.

Fylkeskommunen registreringer av regionale friluftslivsområder berøres ikke av utbyggingsområdet.

Fylkeskommunen bemerker at kraftverksområde mv ligger i tidligere utbygde områder knytta til skogsbilveg og nedlagt kabelbane for kistransport. Vannveger og strømkabel skal graves ned. Minstevassføring er foreslått både sommer og vinter.

Ut fra terrengets art tror vi at det kan være automatisk freda kulturminner i det omsøkte området. Derfor vil vi foreta en befaring i saken. Vi ber om at tiltakshaver tar kontakt med oss så snart området er snø- og frostfritt. Etter KML §10 kan kostnadene belastes tiltakshaver. Dersom det påvises automatisk freda kulturminner i området må tiltakshaver påregne å måtte endre planene slik at evt. kulturminner ikke blir berørt eller skadet/skjemmet, jfr KML §3 og 8.

Nord-Trøndelag fylkeskommune vil komme med endelig høringsuttalelse etter avholdt befaring."

Fylkeskommunen har per 5.11.2010 ikke kommet med endelig uttalelse.

Sametinget uttalte i brev av 17.3.2010:

"(...)

Arealbruk – reindrift

Ut fra våre opplysninger, så vil dette tiltaket ikke komme i direkte konflikt med trekkleier, flyttleier, beiteområder eller kalvingsområder. På dette grunnlaget har derfor Sametinget ingen spesielle merknader til tiltaket.

Kulturminner

Sametinget gjennomførte en befarings i det aktuelle området 18.10.2005. Under befaringen ble det gjort kontrollregistrering av en tidligere registrert gåetie-sijie/gammetuft innenfor planområdet. Tufta er et automatisk fredet kulturminne og må derfor ikke berøres av tiltaket. Kulturminnet ligger på ei flate i hogstfeltet og benevnes lokalt somfinntomtin. Tufta ble innmål med GPS, koordinatene er WGS84, UTM 33 W379336 / N7196376 ± 5 meter. På markoverflata er det svært lite spor etter tufta, men aernie/ildsted ble påvist med jordbor. I tilknytning til denne lokaliteten er også en naturlig gaa/tije/kaldkilde som må ses som en del av kulturmiljøet. Denne har koordinatene WGS84, UTM 33 W379396 / N7196291 ± 6 meter.

Ut fra vår bedømming kommer ikke kulturminnene i direkte konflikt med de alternative rørtraseene da kulturminnene ligger mellom disse. Ettersom tiltaket vil medføre anleggsarbeid i området er det likevel viktig å påse at denne aktiviteten ikke berører kulturminnene. Dette gjelder spesielt tufta ettersom den ligger midt i en tidligere benyttet traktortrase. Ettersom kulturminnet ikke er synlig er det derfor særdeles viktig at de som skal utføre tiltaket blir underrettet om dette. Tufta har en diameter på ca. 6 meter og har ei sikringssone på 5 meter utenfor denne. Det er derfor ønskelig at hele platået som tufta ligger på (dvs nord for dagens traktorvei og rørtrase alt. 1) ikke berøres av planen. Det ble heller ikke påvist samiske kulturminner som skulle være til hinder for planen. Skulle det likevel under arbeid i marken komme fram gjenstander eller andre levninger som viser eldre aktivitet i området, må arbeidet stanses og melding sendes Sametinget omgående, jf. Lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner (knl.) § 58 annet ledd. Vi forutsetter at dette pålegg formidles videre til dem som skal utføre arbeidet i marken.

Vi minner om at alle samiske kulturminner eldre enn 100 år er automatisk fredet i følge knl. § 4 annet ledd. Samiske kulturminner kan for eksempel være hustufter, gammetufter, teltplasser (synlig som steinsatt ildsted), ulike typer anlegg brukt ved jakt, fangst, fiske, reindrift eller husdyrhold, graver, offerplasser eller steder det knytter seg sagn til. Mange av disse er fortsatt ikke funnet og registrert av kulturminnevernet.

Det er ikke tillatt å skade eller skjemme et fredet kulturminne eller sikringssonen på 5 meter rundt kulturminnet, jf. knl. §§ 3 og 6.

Vi gjør for øvrig oppmerksom på at denne uttalelsen bare gjelder Sametinget, og viser til egen uttalelse fra Nord-Trøndelag fylkeskommune."

Reindriftsforvaltningen i Nord-Trøndelag har i brev datert 24.3.2010 kommet med følgende uttalelse:

"Reindriftsagronomen kan ikke se av søknaden fra Småkraft AS om bygging av Kvernelva kraftverk, vil komme i konflikt med reindriften i området og har ingen merknader til tiltaket."

NTE Nett AS har i brev av 25.3.2010 kommentert utbyggingen slik:

"Småkraft AS viser til tidligere svarbrev oversendt fra NTE datert 19.1.2006. NTE Nett AS vil presisere at dette svarbrevet ikke lenger har gyldighet når det gjelder krav vi stiller i forbindelse med tilknytningen og heller ikke når det gjelder størrelsen på kostnaden for tilknytningen.

NTE Nett har innført en reservasjon av nettkapasitet med en tidsbegrensning på to år, dette er for å unngå at aktører legger beslag på kapasitet uten å gjennomføre prosjektene.

NTE Nett anmoder derfor om at Småkraft AS så snart som mulig tar kontakt med oss for å avklare detaljer rundt nettilknytning.

NTE Nett AS har ellers ingen kommentarer til høringen."

Statens Vegvesen Region midt uttalte i brev av 25.2.2010 følgende:

"Statens vegvesen har vurdert søknaden med fokus på det som har med veg, trafikk og trafiksikkerhet å gjøre.

Om utbygginga fører til endret bruk av avkjørsler til fylkesveg nr. 417, eller etablering av nye avkjørsler, må det søkes spesielt om tillatelse. Med i søknaden må det følge en kartskisse (1:1000) som viser utforming og siktrekanter. Utover dette med avkjørsler har vi ingen merknader til søknaden.

Forum for natur og friluftsliv i Nord-Trøndelag kommenterte søknaden i brev datert 12.4.2010:

"(...)

Utbygging av småkraftverk er ofte isolert sett ikke noe stort problem der man ikke kommer i konflikt med spesielle naturtyper eller rødlistearter. Problem oppstår først når store deler av et område er utbygd og sumvirkninger fører til at arter ikke finner egnede leveområder eller substrater innenfor sin potensielle spredningavstand. Slike "øyvirkninger" kan føre til at arter som normalt sett ikke var truet, blir det. På grunnlag av dette bør man inneha en «føre-var» holdning og vurdere områder i sin helhet. I så måte vil regionale strategiplaner være av stor hjelp. For Nord-Trøndelag sin del venter vi fortsatt på at denne strategiplanen skal bli vedtatt av Fylkeskommunen.

Utbygging av Kvernelva kraftverk vil føre til redusert vassføring for deler av elva som er et vernet vassdrag. Vassdraget har middelvannsføring på 1,98 m³/s og kraftverket er planlagt med maksimal slukeevne på 0,67 m³/s. Beregnet produksjon er 6,4 Gwh i middelår. Minstevannføring på 350 l/s i sommersesong og 120 l/s i vintersesong.

Det påpekes i innledning til søknaden at utnyttelse av Kvernelva til kraftproduksjon vil gi inntjening til grunneierne og Småkraft AS samt bedre utnyttelse av naturressurser og økt dekning av kraftbehov lokalt/nasjonalt. Siden det går fram av søknaden at det er Småkraft som skal drifte anlegget er det de som vil tjene mest på denne utbyggingen. I forhold til kraftbehov vil ikke et småkraftverk kunne dekke behovet kraftkrevende industri har. Strømproduksjon i Norge foregår i stor grad i løpet av vår/sommer/høst, og når det er mest behov for strøm er det som oftest lite vatn i småelver. For at småkraftverk skal kunne dekke kraftbehov vil man da være nødt til å gå bort fra kravene til minstevannsføring. Noe som igjen vil gå utover fuktighetskrevende arter i området. Steinar Schanche (seksjonssjef plan og miljø NVE) har uttalt i et foredrag at småkraftverks kraftproduksjon ikke har noen betydning for dekning av energibehovet i landet og de gir som oftest store miljøulempen pr. produsert energienhet.

Søknaden påpeker selv at det vil være ulemper ved utbygging. «Inngrep og redusert vannføring vil gi konsekvenser for landskap og friluftsliv. Spesielt gjelder dette alternativ A, der Årengfossen får redusert vannføring, og inntaket ligger like ved en tursti. Redusert vannføring gir også negativ effekt på biologisk mangfold. Det er en bekkekløft i Kvernelva med stor verdi

som berøres av dette. Alternativ B gir størst negativ konsekvens på bekkekløfta, og biologisk mangfold lang elva generelt, på grunn av høyere slukeevne på kraftverket.»

Når det gjelder biologisk mangfold for området er det funnet flere rødlistearter og områdets karakter som naturtype settes som viktig. Vegetasjonsanalyse avdekket rik flora av kalk- og fuktighetskrevenne arter i bekkekløfta. Prosjektes influensområde er av stor verdi for flora og fauna. Bekkekløftas utforming og dens arts mangfold gjør området til regionalt viktig. Med tanke på «føre-var-prinsippet» og muligheten for at det finnes flere trua arter i området er bekkekløfta vurdert til å være av stor verdi (A-lokalitet i naturtypekartleggingen). Selv med minstevannsføring vil det fuktige miljøet i området kunne utsettes for påkjenninger det ikke vil tåle. Det antas at alt. A gir mindre skader for hele området enn alt. B.

Kvernelva er en del av Kongsmoelva som er laks- og sjøørretførende. Den nedre delen av Kvernelva fungerer som gyteområde for anadrom fisk. En kraftbygging vil kunne virke inn på bunnforhold og temperatursvingninger i elva som reduserer gyteområdenes kvaliteter.

En utbygging i Kvernelva vil virke inn på landskapet. Årenfossen er et viktig landskapselement som er av stor betydning for landskapets helhet. Denne vil reduseres ved utbygging. Planlagt inntaksdam kan virke i både positiv og negativ retning ved visuell oppfattelse av terrenget. En nedtappet dam ved lite nedbør vil være mindre pent å se på.

Influensområdet blir i hovedsak brukt til rekreasjon og sankekultur med tanke på friluftsliv. Området er av middels verdi for friluftsliv. En reduksjon av vannføring i elva vil være med på å redusere områdets verdi som rekreasjonsarena.

Konklusjon

Med naturmangfoldsåret 2010 og det nasjonale målet om å stoppe tap av biologisk mangfold innen 2010 vil en utbygging som Kvernelva kraftverk ikke kunne være med på å oppnå dette målet.

Med de opplysninger som kommer fram i konsesjonssøknaden for Kvernelva kraftverk kan ikke FNF-NT gå inn for utbygging.

Skulle man mot formodning innvilge konsesjon for Kvernelva kraftverk vil alt. A være å foretrekke, selv om dette også gir store negative effekter for området som naturtype og dets verdi for biologisk mangfold.

Følgende organisasjoner har sluttet seg til uttalelsen:

Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag v/ Fylkesleder Børge Wahl

Nord-Trøndelag Turistforening v/ Daglig leder Nina Kolstad

Norges Jeger og Fiskeforbund i Nord-Trøndelag v/ Fylkessekretær Endre Alstad

Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag har i brev datert 24.3.2010 kommet med følgende uttalelse:

”Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag går i mot at det gis tillatelse til bygging av Kvernelva kraftverk. Dette på bakgrunn av følgende forhold:

- Kvernelva er en del av det vernede vassdraget Kongsmoelva med Nordfolda. Naturvernforbundet mener at det er uheldig å bygge ut ”bit for bit” med småkraftverk i vernede vassdrag, uten at disse blir underlagt en samla plan vurdering. Sum effekter av denne typen utbygginger i vernede vassdrag vil kunne undergrave vernestatusen i slike vassdrag.

- *En utbygging av Kvernelva, både etter alternativ A) og B) vil ha store negative konsekvenser for biologisk mangfold i området. Spesielt i bekkekløft like ved planlagt kraftstasjon, hvor det er registrert rødlistearter (Eks. nurkblygmose).*
- *En utbygging av Kvernelva med tilhørende inntaksdam vil virke negativt inn på friluftslivet/naturopplevelsen i området. Dette som følge av at etablert tursti går like ved planlagt inntaksdam og ved at anleggsperioden vil medføre støy og trafikk i friluftsområdet. En redusert vannføring i Årnengfossen vil også virke negativt inn på landskapet og dermed friluftslivsopplevelsen.*
- *En utbygging av Kvernelva vil medføre ytterligere tekniske inngrep inn mot et vernet vassdrag. Dette i form av veibygging inn mot kraftstasjonen og etablering av 450 m ny kraftlinje fra kraftstasjon til påkoblingspunkt.*
- *Kvernelva er en del av Kongsmoelva som er laks- og sjøørretførende. Den nedre delen av Kvernelva fungerer som gyteområde for anadrom fisk (laks, sjøørret og ål). En kraftbygging vil kunne virke inn på bunnforhold og temperatursvingninger i elva som reduserer gyteområdenes kvaliteter.*

Siden det ikke er vedtatt en fylkesdelplan for småkraft i Nord-Trøndelag ber vi NVE stille søknaden i bero inntil et slikt dokument foreligger og alle berørte parter fikk uttale seg om hvilke områder som bør prioriteres og hvilke områder som bør holdes utenfor utbygging."

Søkers kommentar til høringsuttalelsene

Søker har i brev av 10.6.2010 kommentert de innkomne høringsuttalelsene slik:

"Bakgrunn

Vi viser til oversendelse der dere ber om Småkrafts kommentarer på mottatte høringsutsagn vedrørende konsesjonssøknaden for Kvernelva kraftverk i Høylandet kommune i Nord-Trøndelag fylke.

Følgende interessenter har gitt sitt høringsutsagn i saken:

- *Statens Vegvesen - Region Midt*
- *Sametinget*
- *Naturvernforbundet i Nord- Trøndelag*
- *Reindriftsforvaltningen i Nord- Trøndelag*
- *NTE Nett*
- *Nord- Trøndelag fylkeskommune*
- *Høylandet kommune*
- *Forum for Natur og Friluftsliv i Nord- Trøndelag*
- *Fylkesmannen i Nord-Trøndelag*

Statens Vegvesen, kommentarer:

Statens vegvesen kommenterer at det må søkes om utvidet bruk av avkjørsel til fv 417.

Småkrafts kommentarer

Småkraft AS vil ved gitt konsesjon ta kontakt med vegkontoret og søke om de godkjenninger som kreves.

Sametinget, kommentarer:

Sametinget kommenterer at det i området er registrert to automatisk fredete samiske kulturminner. Kulturminnene kommer ikke i direkte konflikt med tiltaket.

Småkrafts kommentarer:

Småkraft AS vil forholde seg til den informasjon som Sametinget opplyser og vil i detaljprosjekteringen passe på at kulturminnene ikke blir berørt.

Naturvernforbundet i Nord- Trøndelag, kommentarer:

NNT går i mot at det gis tillatelse til Kvernelva

- NNT mener det er uheldig å bygge ut "bit for bit" med småkraftverk i vernet vassdrag.
- Utbygging av Kvernelva vil ha negative konsekvenser for biologisk mangfold i området.
- Utbygging av Kvernelva vil virke negativt inn på friluftslivet/naturopplevelsen i området samt at vannføring i Årnengsfossen vil bli redusert.
- Utbygging av Kvernelva vil medføre tekniske inngrep i et vernet vassdrag.
- Kongsmoelva er laks og sjørrettførende og nedre del av Kvernelva fungerer som gyteområde for anadrom fisk. Kraftutbygging vil virke inn på bunnforhold og gi temperatursvingninger som reduserer gyteområdenes kvalitet.

NNT ber om at søknaden stilles i bero til det foreligger Fyllkesdelplan for Nord-Trøndelag.

Småkrafts kommentar:

NVE har startet behandling av søknaden og Småkraft mener behandlingen ikke kan stoppe opp i påvente av regionale planer eller avventing av flere søknader. Dersom det foreligger flere konsesjonssøknader i området har NVE rutiner for å behandle disse samtidig.

Som en del av konsesjonssøknaden er det utarbeidet en miljørapport. For fagtema biologisk mangfold, landskap og friluftsliv vil avbøtende tiltak som minstevannføring og revegetering med stedlige masser være viktige faktorer for å minske inngrepet. Småkraft har utarbeidet prosjektet med den forutsetning at grunnlaget for vern av vassdraget ikke skal bli vesentlig negativt berørt. Middelvannføring for alt A/B er 1,98/1,99 og maks slukeevnen 0,67/1,13 medfører at kun 24/35% av vannføringen brukes i kraftverket. Det vil således være betydelige mengder av vannføringen som går til overløp, spesielt alt. A. Jfr vedlegg til konsesjonssøknaden. De rødliste arter som er funnet i området er arter der grunnforhold og generell luftfuktighet (kløftretning øst- vest) er viktigere enn sprutsoner. (ref Hofnun, Biofokus)

Miljørapport konkluderer med at det ikke er gyteområder ovenfor kraftstasjonen, det er i tillegg naturlig vandringshindre ved stasjonsområdet. Grunneier påpeker at han ikke har registrert fangst av laks og ål i området.

Reindriftsforvaltningen, kommentarer:

Reindriftsagronomen kan ikke se av søknaden fra Småkraft AS om bygging av Kvernelva kraftverk vil komme i konflikt med reindriften i området og har ingen merknader til tiltaket.

Småkrafts kommentarer:

Ok.

NTE Nett, kommentarer:

NTE Nett henviser til at det kreves ny oppdatert uttale for nettilknytning for Kvernelva og ber Småkraft AS om å ta kontakt for å avklare detaljer.

Småkrafts kommentarer:

Småkraft AS har opprettet kontakt med NTE Nett og det arbeides med å utforme oppdaterte krav til nettilknytning. Nettselskap opplyser muntlig at det er kapasitet for å knytte til Kvernelva.

Nord-Trøndelag fylkeskommune, kommentarer:

NTFK kommenterer at det bør unngås direkte inngrep (hovedstreng i vassdraget) i varig verna vassdrag. Det kommenteres også at regionale friluftsområder ikke berøres av utbyggingsområdet og at området allerede er utbygd med skogsbilveg og nedlagt kabelbane. NTFK ber om å bli kontaktet etter at området er snø og isfritt for befarung.

Småkrafts kommentarer:

Småkraft forholder seg til det regelverk som gjelder og har en installert effekt på under 1 MW. For øvrig er vi enig i at regionale friluftsområder ikke berøres av utbyggingsområdet og at området allerede er utbygd med skogsbilveg og nedlagt kabelbane.

NTFK har blitt kontaktet og det har vært foretatt befarung på barmark. Småkraft har ikke mottatt resultatet av denne befarungen.

Høylandet kommune, kommentarer:**Kommunestyrets vedtak:**

1. Høylandet kommune går inn for at Kvernelva kraftverk etter alternativ A utbygges.
2. I forhold til utbyggingsmuligheter i verna vassdrag ønsker kommunen at prosjekter i sideelver til hovedvassdraget må kunne gis en mindre streng vurdering i forhold til å gi konsesjon. Kvernelva er et slikt prosjekt.
3. Utbygging er ikke i strid med kommunale planer eller allmenne interesser.
4. Utbygginga er foreslått som tiltak i kommunens Energi- og klimaplan som er til behandling.
5. I forhold til miljø, naturressurser og samfunn vurderes de foreslåtte avbøtende tiltak til å ivareta disse forhold på en god måte.
6. Kommunen er svært tilfreds med at utbyggingen ikke vil skade vernegrnlaget. Også med hensyn til at området er svært begrenset og ligger utenfor hoveddalførene til verneområdet mener kommunen at vernekriteriene for Kongsmoelva m Nordfolda er ivaretatt med god margin.

Småkrafts kommentarer:

Småkraft AS slutter seg til Høylandet kommunes uttale og begrunnelsen for denne.

Forum for natur og friluftsliv i Nord-Trøndelag, kommentarer:

FNF kommenterer problemet med at større områder blir utbygget. Arter som normalt sett ikke er truet vil kunne bli det. FNF påpeker også at Småkraft som drifter anlegget vil tjene mest på utbyggingen samt videreformidler info om at småkraftverk ikke har noen betydning for dekning av energibehovet. FNF mener at utbygging av Kvernelva vil være negativt for biologisk mangfold, gyteområde og landskap. Det konkluderes med at FNF er negativ til utbygging men dersom det blir gitt konsesjon er alt A og foretrekke.

Småkrafts kommentarer:

Småkraft vil poengtere at NVE skal behandle konsesjonsspørsmålet der eierforhold og avtale med grunneierne ikke en del av dette. For øvrig kan det bemerkes at av 23 kraftverk (Småkraft AS) driftes 21 lokalt av grunneierne. De siste to driftes av lokale energiselskap. Kraftverket vil produsere strøm og vil således være med å dekke opp for kraftbehovet. For øvrig henvises det til kommentar til Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, kommentarer:

Fylkesmannen har forelagt søknaden internt for Landbruksavdelingen og Miljøvernavdelingen.

Landbruksavdelingen har ingen merknader til søknaden.

Miljøvernavdelingen henviser til Naturmangfoldloven og mener at den bør vektlegges ved konsesjonsbehandlingen. De har også kommentert de enkelte fagtema, her refereres konklusjonen:

Med bakgrunn i Kvernelvas status som Verna Vassdrag og området store verdi for landskapbiologisk mangfold, herunder:

- Årnengfossen
- Bekkekløfter
- Rødlista lav- og mosearter
- Hekkeområde for Fossekall
- Gyte- og oppvekstområde for laks og sjøørret

Og de konsekvenser en kraftutbygging vil medføre for disse verdiene, vil Fylkesmannen frarå en utbygging av Kvernelva.

Dersom NVE allikevel vurderer å gi konsesjon, tilrås utbygging etter alt. B, men med redusert slukeevne (0,67 m³), økt minstevannføring sommer og vinter hhv. 0,50m³ / 0,35m³) og flytting av kraftstasjon 100 m. Dette for å sikre nok vannføring og fuktighet for rødlista arter i bekkekløfta, opprettholdelse av gode leveområder for fossekall, samt å bevare gyte- og oppvekstområder for laks og sjøørret, jf. Føre-var-prinsippet i Naturmangfoldlovens § 9.

Småkrafts kommentarer:

Med henvisning til miljørapport i konsesjonssøknaden mener Småkraft at alt. A med inntak over Årnengfossen vil være det mest skånsomme inngrepet i Kvernelva. Alt. A forbruker kun 24% av vannmengden i elven og på bakgrunn av Årnengfossens utforming (vannet renner konsentrert/samlet) antas minstevannføring å være tilstrekkelig for å opprettholde landskapspreget. Spesielt i sommerhalvåret vil betydelige mengder av vannføring gå til overløp. For øvrig henvises det til verdi- konsekvensvurderinger i konsesjonssøknad. Når konsekvenser

av tiltaket sammenholdes med prosjektområdets betydning for vassdragsvernet vurderes det slik at alternative utbygginger ikke kan forvente å forringe vernegrumlaget i noen spesiell grad.

Småkrafts konklusjon:

Vi mener at de positive sidene ved en utbygging av Kvernelva er større enn ulempene. Norge trenger mer fornybar energi! For å realisere en småkraftutbygging, er den avhengig av at de som innehar rettighetene til ressursene griper fatt i muligheten og iverksetter utbygging. Småkraft har etter 23 ferdig bygde kraftverk fått god erfaring med å rydde, re-vegetere anleggsområder. Vi har fått positive tilbakemelding på utført arbeid og vi har fått byggeskikkspris på Oftedal i Sirdal kommune.

Vi ber derfor NVE vektlegge de positive virkningene/ ringvirkningene prosjektet vil medføre i den videre behandlingsprosessen."

Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader

Om søker

Tiltakshaver er Småkraft AS, som er et produksjonsselskap eid av fem selskaper i Statkraftalliansen: Skagerak Energi AS, Trondheim Energiverk AS, Agder Energi AS, BKK AS og Statkraft SF. Grunneierene vil beholde eiendomsretten til fallet.

Om søknaden

Småkraft AS ønsker å utnytte deler av fallet i Kvernelva i Høylandet kommune i Nord-Trøndelag fylke, og søker om tillatelse til bygging av Kvernelva kraftverk, samt bygging og drift av tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer. Utbyggingsplanene er presentert i to alternativer. Alternativ A er hovedalternativ med inntak på kote 195, mens alternativ B har inntak på kote 120. I begge alternativ er søknaden plassert på kote 10.

Beskrivelse av området

Kvernelva ligger i Høylandet kommune i Nord-Trøndelag. Kvernelva har sitt utløp i Kongsmoelva ved År, øst for Kongsmoen. Elva krysses av fylkesvei 417 i nedre del. Sør for elva går det en grusvei opp til planlagt inntak på kote 195 og videre opp til fjells. På nordsiden av elva går det en sti som følger traseen til en vei som tidligere var i bruk i forbindelse med gruvedrift. Denne veien er delvis gjengrodd. Det ligger flere gårdsbruk og fritidsboliger i prosjektområdet ved elvas nedre del.

Kongsmoelva m/Nordfolda er vurdert til å ha verdifullt landskap med ulik karakter som utfyller hverandre, og ble vernet ved suppleringen av verneplan for vassdrag 18.2.2005. Samiske interesser og reindriftsinteresser var også vektlagt i vurderingen av verneplanforslaget. Kvernelva har utløp i Kongsmoelva og omfattes derfor av vernet.

Ved planlagt stasjonsområde er det nylig hogd ut skog, og vegetasjonen i området bærer delvis preg av at det er næringsrik grunn. Like oppstrøms planlagt kraftstasjonen starter en marmor-bekkekløft som strekker seg 600 m oppover i vassdraget. Nederste halvdel av kløfta er nordvendt, noe som kan skape egnede forhold for spesiell vegetasjon. Elva har høy og stabil sommervannføring og renner i fosser og stryk gjennom bekkekløfta, som har rik flora av kalk- og fuktighetskrevenende arter. Det er påvist flere rødlistede mose- og lavarter, og potensialet for funn av flere rødlistede arter er vurdert til å være stort.

Årnengfossen starter omtrent ved kote 185. Bergrunnen her er fattig, og fossen er relativt godt ventilert. Like nedstrøms fossen er det en viss tendens til naturtypen fosse-eng.

I øvre del av prosjektområdet er det økende innslag av myr. Naturtypen vurderes til å være intakt lavlandsmyr, men lokalitetene er for små til å vurderes som spesielt viktige.

Oter benytter sannsynligvis nedre deler av elva til næringssøk. Det er oppgang av laks og sjørøret i nedre del av Kvernelva. Like oppstrøms stasjonsområdet er det uegnede oppvekst- og gyteforhold, og 100 m oppstrøms planlagt kraftstasjon er det vandringshinder for fisk.

Ut fra terrengets utforming kan det være automatisk freda kulturminner i prosjektområdet. Sametinget har påvist ei tuft som er automatisk freda kulturminne. Det er også funnet en kaldkilde tilknyttet ildstedet.

Eksisterende inngrep i vassdraget

Fylkesvei 417 krysser Kvernelva i nedre del. På sørsiden av elva går det en grusvei, mens det på nordsiden er en sti opp til en gjengrodd vei som tidligere ble benyttet i forbindelse med gruvedrift. Det finnes ingen vassdragstekniske inngrep i elva.

Teknisk plan

Inntak

I alternativ A plasseres inntaket på kote 195. Inntaket vil bestå av en gravitasjonsdam i mørk betong som er ca. 4 m høy og 15 m bred og utsyres med inntaksrist og stengeanordning. Inntaksmagasinet vil ha et overflateareal på ca. 1 dekar.

I alternativ B vil inntaksdammen legges på kote 120. Øvrig løsning er som for alternativ A.

Rørgate

I alternativ A vil rørgaten gå på østsiden av Kvernelva og bli ca. 1020 m lang. Planlagt rørdiameter er på 600 mm. Rørgaten er planlagt gravd ned på hele strekningen. Nødvendig bredde på traseen under anleggsperioden er vurdert til å være 15 m. Rørgrøften er planlagt fylt med masser og topplaget skal legges til side under oppgraving og plasseres på toppen igjen etter gjenfylling for å hjelpe revegetasjonen og forhindre store sår i terrenget.

I alternativ B vil rørgaten også legges på østsiden av elva. I dette alternativet vil rørgaten bli 860 m lang, og planlagt rørdiameter er 700 mm.

Kraftstasjon

Kraftstasjonen er planlagt i dagen på østsiden av Kvernelva, med turbinsenter på kote 10. Det vil benyttes 1 Pelton turbin med effekt på ca. 980 kW. Ved en fallhøyde på 185 m, i alternativ A, får turbinen en slukeevne på 0,67 m³/s og en minste slukeevne på ca. 0,03 m³/s. Stasjonen får en grunnflate på 60 m² og forutsettes tilpasset terrenget.

I alternativ B vil det installeres en eller to turbiner med en samlet effekt på ca. 980 kW. Maksimal slukeevne vil bli ca. 1,13 m³/s, og minste slukeevne vil bli ca. 0,06 m³/s.

Elektriske anlegg

Det er planlagt installert 1 generator med ytelse på 1,15 MVA og spenning på 6 kV. Transformatoren får en ytelse på 1,15 MVA og en omsetning på 6/22 kV.

Kraftstasjonen forutsettes tilknyttet en 22 kV linje som går langs Kongsmoelva og forbi munningen til Kvernelva. Påkoblingspunktet er tenkt der linja krysser fylkesvei 417. Dette krever 450 m ny linje fra kraftstasjonen som er tenkt fremført via jordkabel.

Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk er områdekonsesjonær.

Veier

På østsiden av Kvernelva går det en traktorveg langs den gamle veien til gruvedriften. Denne er tenkt oppgradert på ca. 430 m av strekningen for å få adkomst til stasjonen. I tillegg er det planlagt 70 m ny permanent vei fra den eksisterende traseen og ned til kraftstasjonen. Planer for veg er de samme for begge utbyggingsalternativ. Inntaksdam, inntak og rørgate er tenkt etablert uten at det bygges ny permanent veg. Rørtraseen benyttes som midlertidig atkomstveg til inntaket. Muligens vil det etableres en midlertidig anleggsveg fra traktorvegen på vestsiden av elva til inntaksdammen.

Massetak og deponi

I begge alternativ vil masser fra grave- og sprengningsarbeid delvis benyttes til å fylle igjen traseen. Langs rørtraseen er det noe fjell, som i sprengt masse ikke egner seg for tilbakefylling nærmest røret. Derfor er det trolig nødvendig å kjøre til en del fine masser i størrelsesorden 2000-3000 m³ fra lokale massetak. Overskuddsmasser kan plasseres i lokalt massetak.

Hydrologiske virkninger

Nedbørfeltet ved inntaket for hovedalternativet er på 17,26 km² og inneholder mest snaufjell og nesten ikke skog. Middelvannføringen er beregnet til å være 1,98 m³/s, mens 5-persentilverdiene er 0,35 m³/s og 0,10 m³/s for hhv. sommer og vinter. Alminnelig lavvannføring er beregnet til 0,12 m³/s. Restfeltet er på 0,79 km² og vil bidra med en midlere vannføring på 0,06 m³/s.

Prosjektet er omsøkt med en minstevannføring på 0,35 m³/s i sommersesongen og 0,12 m³/s i vintersesongen. I alternativ A er maksimal slukeevne i kraftverket satt til 0,67 m³/s, dvs. 34 % av middelvannføringen. Totalt vil ca. 24 % av årlig tilsig kunne utnyttes. Resten vil gå tapt som overløp, minstevannføring og tilsig under laveste slukeevne. Antall dager med vannføring over maksimal slukeevne er 299, 179 og 211 for hhv. vått, tørt og middels år.

I alternativ B er nedbørfeltet på 17,32 km², og middelvannføringen er beregnet til 1,99 m³/s. Dette alternativet utnytter mindre av fallhøyden og har maksimal slukeevne i turbinen på 1,13 m³/s. Dette utgjør ca. 57 % av middelvannføringen. Totalt utnyttet andel av årlig avløp er ca. 35 %. Antall dager med overløp blir 257, 138 og 165 for hhv. vått, tørt og middels år.

Forskjellen i feltstørrelse og tilsig mellom de to alternativene er marginal. Søknaden regner derfor restfeltets bidrag, samt alminnelig lavvannføring og 5-persentilverdier for å være den samme for alternativ A og B.

Produksjon og kostnader

Søker har beregnet gjennomsnittlig kraftproduksjon i Kvernelva kraftverk ved alternativ A til ca. 6,4 GWh fordelt på 3,0 GWh vinterproduksjon og 3,4 GWh sommerproduksjon. Byggekostnadene er estimert til 17 mill. kr. Dette gir en utbyggingspris på 2,7 kr/kWh.

I alternativ B vil årlig gjennomsnittlig kraftproduksjon bli på 5,6 GWh fordelt på 3,2 GWh sommerproduksjon og 2,4 GWh vinterproduksjon. Byggekostnadene er estimert til 16 mill. kr, som gir en utbyggingspris på 2,9 kr/kWh.

NVE har kontrollert de fremlagte beregningene over produksjon og kostnader. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger. Det vil likevel være søkers ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten i prosjektet.

Arealbruk og eiendomsforhold

Oversikt: Arealbruk (dekar)

Kvernelva kraftverk	Alternativ A	Alternativ B
Inntaksdam med lukehus	0,1	0,1
Inntaksbasseng	1,0	1,0
Trase for tilløpsrør (i anleggsperioden)	15,3	12,9
Veg til inntaket	0,1	0,1
Massetipp	0,6	0,5
Kraftstasjonsområde	0,3	0,3
Veg til kraftstasjon	2,5	2,5
Sum areal	19,9	17,4

Eiendomsforhold

Grunneierne er rettighetshavere til de fallrettigheter og arealer som er nødvendig for å bygge Kvernelva kraftverk. Småkraft AS og grunneierne har inngått en avtale om et samarbeid om utbygging og drift av kraftverket. Avtalen gir Småkraft AS alle nødvendige rettigheter.

Berørte grunneiere er Ingunn Aar g.nr. 104 b.nr.2 og Gudmund Evensen g.nr. 104 b.nr. 3.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Prosjektområdet ligger i LNF-område sone B, som er spesielt rettet mot skog og landbruksformål. Bestemmelsene sier at områdedisponering kan tillates dersom sektorinteressene er ivaretatt. Utbygginger i området utover enkeltsaker kan ikke skje før området inngår i bebyggelsesplan, som ikke må komme i konflikt med rammeplan for avkjørsler. Ved en ev. konsesjon må forholdet til kommunens arealplan avklares direkte med Høylandet kommune.

Samlet plan (SP)

Fordi installert effekt er under 10 MW og produksjonen ikke overstiger 50 GWh, er prosjektet fritatt for behandling i Samlet plan.

Verneplan for vassdrag

Kongsmoelva m/Nordfolda ble vernet ved suppleringen av verneplan for vassdrag 18.2.2005. Noe av bakgrunnen for vernet var områdets urørte preg. Kongsmoelva og Nordfolda er vurdert til å ha verdifulle landskap med ulik karakter som utfyller hverandre. I tillegg var samiske interesser og reindriftsinteresser vektlagt i vurderingen av verneplanforslaget.

Inngrepsfrie områder (INON)

Prosjektområdet og områder i nærheten er ikke en del av inngrepsfrie områder. Bygging av Kvernelva kraftverk fører ikke til bortfall av slike områder.

Nasjonale laksevassdrag

Tiltaket er ikke i et nasjonalt laksevassdrag.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. NVE var på befaring i området den 16.6.2010 sammen med representanter for søkere v/grunneiere og Småkraft AS, kommunen, Fylkesmannen og søkers konsulent. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

Høylandet kommune går inn for at Kvernelva kraftverk bygges etter alternativ A. Det påpekes at utbyggingen ikke er i strid med kommunale planer, og at prosjektet er foreslått som tiltak i kommunens Energi- og klimaplan. Kommunen anser de foreslåtte avbøtende tiltakene for i tilstrekkelig å grad ivareta verneinteressene.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag fraråder en utbygging av Kvernelva kraftverk med bakgrunn i Kvernelvas status som Verna vassdrag og områdets store verdi for landskap og biologisk mangfold.

Nord-Trøndelag fylkeskommune bemerker at det pga. terrengets utforming er stor sannsynlighet for at det innen prosjektområdet finnes automatisk freda kulturminner, og vil foreta en undersøkelse i forkant av en ev. konsesjon.

Sametinget har under befaring i prosjektområdet påvist flere automatisk freda kulturminner. Disse kommer ikke i direkte konflikt med en ev. utbygging, og det påpekes at heller ikke anleggsaktiviteten må berøre kulturminnene.

Reindriftsforvaltningen i Nord-Trøndelag kan ikke se at tiltaket vil komme i konflikt med reindriften i området og har ingen merknader til prosjektet.

Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag går imot en utbygging av Kvernelva kraftverk. De mener det er uheldig at det foretas en "bit-forbit" utbygging i verna vassdrag og peker på sum-effekter slike utbygginger har for vernestatusen. I uttalelsen hevdes det at Årnengfossen vil bli et redusert landskapselement, og en utbygging vil virke negativt inn på friluftsjansene i området.

Naturvernforbundet ber om at saksbehandlingen stilles i bero inntil det foreligger en fylkesdelplan for småkraftverk i Nord-Trøndelag.

Forum for natur og friluftsliv i Nord-Trøndelag fraråder bygging av Kvernelva kraftverk med bakgrunn i de biologiske verdier som fremgår av søknaden. Disse biologiske verdiene er bekkekløfta, som er vurdert til å ha stor verdi og konsekvenser for anadrom fisk. Det bemerkes at Årnengfossen er et viktig landskapselement som er av stor betydning for landskapets helhet, samt at en utbygging vil redusere områdets verdi som rekreasjonsarena.

Statens Vegvesen Region midt bemerker at det må søkes spesielt om tillatelse dersom utbyggingen fører til endret bruk av fylkesveg nr 417, eller etablering av nye avkjørsler. Utover dette har de ingen merknader.

Tiltakets virkninger - Fordeler og skader/ulempen

Nedenfor har vi gitt en oversikt over hva NVE anser som de viktigste fordelene og skadene/ulempene ved den planlagte utbyggingen:

Fordeler

- Prosjektet vil i følge søknaden gi inntil 6,4 GWh i ny årlig fornybar energiproduksjon.
- Tiltaket vil bidra til næringsutvikling, lokal aktivitet og verdiskapning, og kunne bidra til opprettholdelse av lokal bosetting.

Ulemper

- En utbygging vil medføre redusert vannføring i Kvernelva, som er del av et verna vassdrag.
- Tiltaket vil gi negativ effekt på biologisk mangfold. En bekkekløft med svært viktig verdi berøres av tiltaket ved begge alternativ.
- Årnengfossen vil reduseres som landskapselement ved utbygging etter alternativ A.

NVEs vurdering

Tidligere vedtak

Kvernelva kraftverk ble først omsøkt i 2007. NVE avslo søknaden ved brev av 17.11.2007 uten videre saksbehandling av hensyn til verneverdiene i Kongsmoelva m/Nordfolda. Småkraft AS påklaget avgjørelsen i brev av 6.2.2007. NVE omgjorde vedtaket i brev av 22.10.2007 slik at søknaden derfor kunne sendes på høring for å få et styrket beslutningsgrunnlag.

Vassdragsvern

Verneplan for vassdrag er en nasjonal verneplan der de vernede vassdragene til sammen utgjør et representativt utsnitt av Norges vassdragsnatur. Hensikten er å bevare helhetlige nedbørfelt med sin dynamikk og variasjon fra fjell til fjord.

Kvernelva er del av Kongsmoelva og omfattes av vassdragsvernet som gjelder for Kongsmoelva og Nordfolda. Noe av grunnlaget for at Kongsmoelva m/Nordfolda ble tatt inn i verneplan for vassdrag, var områdets urørthet.

I retningslinjene for små vannkraftverk fra Olje- og energidepartementet heter det at: *"Hensynet til verneverdiene har avgjørende betydning ved konsesjonsbehandlingen og det vil derfor bare unntaksvis bli gitt konsesjon til kraftverk i vernede vassdrag."*

Hydrologiske virkninger av utbyggingen

Utbyggingen vil gi redusert vannføring på berørt elvestrekning i store deler av året. Søker har beregnet årlig middelvannføring til 1,98 m³/s. Maksimal slukeevne for kraftverket er 0,67 m³/s i hovedalternativet. Dette utgjør ca. 34 % av middelvannføringen. Antall dager med vannføring over maksimal slukeevne er 299, 179 og 211 for hhv. vått, tørt og middels år. I alternativ utbygging er brutto fallhøyde noe lavere, og maksimal slukeevne i kraftverket 1,13 m³/s. Dette utgjør ca. 57 % av middelvannføringen og vil gi 257, 138 og 165 dager med overløp i hhv. vått, tørt og middels år.

5-persentilverdiene er 0,35 m³/s og 0,10 m³/s for hhv. sommer- og vintersesong. Alminnelig lavvannføring er beregnet til 0,12 m³/s. I søknaden er det foreslått en minstevannføring på 0,35 m³/s i sommersesongen og 0,12 m³/s i vintersesongen.

Biologisk mangfold

Naturmangfoldloven trådte i kraft den 1. juli 2009. Loven fastsetter forvaltningsmål for arter, naturtyper og økosystemer, og lovfester en rekke miljørettslige prinsipper, blant annet "føre-var" prinsippet og prinsippet om økosystemforvaltning og samlet belastning. Naturmangfoldloven legger føringer for myndigheter der det gis tillatelse til anlegg som vil kunne få betydning for naturmangfoldet. Etter NVEs syn blir formålet i naturmangfoldloven i praksis ivaretatt gjennom de grundige prosessene og vurderingene som ligger til grunn for et konsesjonsvedtak.

I NVEs vurdering av søknaden om Kvernelva kraftverk legger vi til grunn bestemmelsene i naturmangfoldloven §§ 8-12. Et positivt vedtak fattes kun der hvor fordelene og nytten av å gjennomføre tiltaket vurderes å være større enn skadene og ulempene for allmenne og private interesser. Tiltakets virkning for naturmangfoldet er et sentralt tema i denne vurderingen.

Årnengfossen starter ved ca. kote 185 i Kvernelva, dvs. rett nedenfor planlagt inntak i alternativ A. Berggrunnen rundt fossen er fattig. Fossen er godt ventilert, men fossesprutsonen er vurdert til å være velutviklet. Flere undersøkelser viser imidlertid at den har liten verdi for biologisk mangfold, trolig på grunn av den åpne utformingen. Fra ca. kote 90 til rett oppstrøms planlagt kraftstasjon renner Kvernelva inn i en marmor-bekkekløft. Denne vil bli berørt av både alternativ A og B. Det er flere fosser og stryk i kløfta, og nederste halvdel er nordvendt. Slike områder skaper egnede forhold for spesielt krevende arter.

Rapporten for biologisk mangfold vedlagt søknaden viser til at det er påvist flere basekrevende mosearter i granskogen i øvre del av kløftsidene, noe som indikerer skogsmiljø med høy luftfuktighet. Det pekes på at det trolig er elva som bidrar til dette miljøet. Gullprikklav (sårbar-VU) og nurkblygmose (sårbar - VU) er funnet i tilknytning til bekkekløfta i tidligere undersøkelser og potensialet for flere rødlistede arter i bekkekløfta vurderes som stort. Videre vurderer rapporten for biologisk mangfold prosjektets influensområde til å ha stor verdi for biologisk mangfold.

Vedlagt søknaden følger også en tilleggsrapport fra GA vegetasjonsanalyse på moser og lav langs Kvernelva. Denne vurderer området til å ha stor verdi for biologisk mangfold på bakgrunn av at bekkekløfta har verdi A – svært viktig, og at det er funnet gullprikklav i bekkekløfta. Potensialet for funn av flere rødlistede arter vurderes som stort. GA vegetasjonsanalyse konkluderer med at alternativ A vil ha liten til middels konsekvens for biologisk mangfold, mens alternativ B er ventet å ha middels

negativ konsekvens. Det påpekes at verdiene i Kvernelva er knyttet til fuktigheten av luft som avgis fra elva.

Kvernelva inngår i et kartleggingsprosjekt av bekkekløfter i regi av Direktoratet for Naturforvaltning. Bekkekløftundersøkelsene er et ledd i systematiske biologiske undersøkelser av spesielt prioriterte og biologisk viktigste skogtyper i Norge. Undersøkelsen av 2009 vurderer Kvernelva til å være en bekkekløft med regional til nasjonal verdi og har delt opp elva i følgende tre kjerneområder; "Kvernelva bekkekløft" (kote 20-115), "Kvernelva nedenfor Årnengfossen" (kote 110-140) og "Årnengfossen i Kvernelva" (kote 140). I omsøkt alternativ A berøres alle tre kjerneområdene i influensområdet, mens de to første kjerneområdene berøres i alternativ B.

I området "Kvernelva bekkekløft" er det registrert 5 rødlistede arter; nurkblygmose (NT), granbendellav (VU), gulbrun storpigg (NT), rustdoggnål (NT) og gullprikkklav (VU). Nurkblygmose og rustdoggnål er arter som trives på kalkrik grunn og er avhengig av fuktig miljø. Gullprikkklav trives i bekkekløfter. Kartleggingen i regi av DN peker på at bekkekløfta er velutviklet med betydelige naturverdier knyttet til naturtypen. Skogen betegnes som svært fuktig, og har regnskogtendenser. Selv om tidligere påvirkning har gjort skogen fattig på nøkkelementer som gamle trær og død ved, og bekkekløfta ikke har kvaliteter knyttet til fosserøyk, vurderer kartleggingen vannføringen i elva til å ha en klart positiv effekt ved å bidra til det stabilt svært fuktige lokalklimaet. Bekkekløfta har fått svært viktig verdi (verdi A) i kartleggingen. "Kvernelva nedenfor Årnengfossen" beskrives som en lokalitet med svært fuktig granskog, og har et godt grunnlag for fuktighetskrevede arter. Granbendellav (VU) ble også funnet her. Skogen er sterkt påvirket og mangler gamle trær. Utviklingspotensialet vurderes som godt dersom skogen får stå urørt. Området har fått viktig verdi (verdi B). Området "Årnengfossen i Kvernelva" er beskrevet å ha en moderat velutviklet fossesprutsone med både fosse-eng og fossegranskog. Da arts mangfoldet er av moderat interesse, har fossen fått viktig verdi (verdi B) i bekkekløftundersøkelsen. Bekkekløftkartleggingen peker på at hensiktmessig skjøtsel av de tre kjernelokalitetene innebærer at lokalitetene får utvikle seg fritt, dvs. at hogst og vassdragsregulering unngås.

I rapport for biologisk mangfold forventes at begge alternativ gir middels negativ konsekvens i driftsperioden. Det forutsettes slipp av minstevannføring lik $0,35 \text{ m}^3/\text{s}$ i sommersesongen og $0,12 \text{ m}^3/\text{s}$ i vintersesongen.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag fraråder en utbygging og peker på Kvernelvas status som Verna vassdrag og områdets store verdi for landskap og biologisk mangfold. Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag går imot en utbygging med bakgrunn i de samme elementene. Høylandet kommune mener på sin side at foreslåtte avbøtende tiltak ivaretar miljø, naturressurser og samfunn på en god måte. Kommunen er svært tilfreds med at miljørapporten vedlagt søknaden konkluderer med at utbyggingen ikke vil skade vernegrunnet.

Norge har ratifisert konvensjonen om biologisk mangfold og har et nasjonalt mål om å stanse tap av biologisk mangfold innen 2010, jf. Stortingsmelding 26 (2006-2007). Her står det følgende: "I truede naturtyper skal inngrep unngås, og i hensynskrevende naturtyper skal viktige økologiske funksjoner opprettholdes." Videre heter det: "Naturen skal forvaltes slik at arter som finnes naturlig skal sikres i levedyktige bestander, og slik at variasjonen av naturtyper og landskap opprettholdes og gjør det mulig å sikre det biologiske mangfoldet fortsatte utviklingsmuligheter." Tiltaksområdet omfatter de hensynskrevne naturtypene fossesprøytzone og bekkekløft, hvorav bekkekløfta er gitt verdi A-svært viktig. Ifølge Retningslinjer for små vannkraftverk (2007), representerer fossesprøytsoner og bekkekløfter to naturtyper som Norge kan sies å ha et internasjonalt ansvar for. I disse retningslinjene heter det; "Tiltak som kommer i konflikt med arter som er "kritisk truet" eller "sterkt truet", eller

naturtyper Norge kan sies å ha et internasjonalt ansvar for, eller vil vanskeliggjøre internasjonale avtaler kan ikke påregnes konsesjon."

NVE støtter biologisk mangfold rapporten og tilleggsrapporten vedlagt søknaden i at det er stor sannsynlighet for at det finnes flere rødlistede arter innen tiltaksområdet. I et middels år vil det være 179 dager med overløp i Kvernelva. NVE mener at tiltaket, til tross for planlagt minstevannføring, vil medføre betydelig påvirkning av bekkekløfta og reduksjon av fuktpåvirket område. Dette vil svekke levekårene for fuktrevende rødlistede arter som er påvist i bekkekløfta, og potensialet for rødlistede arter vil reduseres.

NVE mener sannsynligheten er stor for de biologiske verdiene svekkes ved en gjennomføring av tiltaket. Det er vår oppfatning at tiltaket er i konflikt med den nasjonale målsettingen om å unngå tap av biologisk mangfold. Vi viser videre til føre-var prinsippet i Naturmangfoldloven § 9, hvor det står: *"Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet."* NVE mener at gjennomføring av tiltaket vil med stor sannsynlighet føre til en betydelig skade på naturmangfoldet. Dette gjelder for begge alternativ.

Fisk og ferskvannsbiologi

Kongsmoelva er laks- og sjørrettførende, og ifølge søknaden er nedre del av Kvernelva gyteområde for anadrom fisk. Denne strekningen er nedstrøms planlagt kraftstasjon. Rapport for biologisk mangfold bemerker at det blir uegnede gyte- og oppvekstforhold like oppstrøms planlagt stasjonsområde, og at det er vandringshinder for fisk 100 m oppstrøms planlagt kraftstasjon. Det finnes sannsynligvis bekkørret oppstrøms Årnengfossen. I selve prosjektområdet er elva stri, og det er lite egnede områder for fisk. Rapporten opplyser at det ikke er observert elvemusling i Kvernelva eller i Kongsmoelva, og vurderer den delen av vassdraget som berøres av tiltaket til å ha liten til middels verdi for fisk på berørt elvestrekning.

Fylkesmannen har i sin uttalelse pekt på at eventuelle forekomster av ål ikke er omtalt i miljørapporten og stiller spørsmål om dette skyldes at det ikke er gjort undersøkelser mht. denne fiskearten, eller om arten ikke er registrert.

Ifølge Artsdatabanken finnes flere registreringer av ål i tilknytning til Kongsmoelva, men registreringer er ikke gjort i Kvernelva. NVE anser det ikke som usannsynlig at arten også forekommer i Kvernelva. Vi har likevel ikke funnet det nødvendig å be om tilleggsundersøkelser på ål, da det er de øvrige negative virkninger knyttet til biologisk mangfold som har vært avgjørende i konsesjonsspørsmålet. Vi vurderer tiltakets konsekvenser for anadrom fisk som små, men ved en ev. konsesjon bør krav om omløpsventil vurderes for å redusere virkninger nedenfor kraftstasjon ved ev. utfall.

Fauna

Det er registrert oter, som er kategorisert som sårbar (VU) på den nasjonale rødlista, i Kongsmoelva. Rapport for biologisk mangfold vurderer det som sannsynlig at arten benytter seg av Kvernelvas nedre del til næringssøk. Videre peker rapporten på at områdene rundt Kvernelva er viktige leveområder for hjortevilt. Rundt elva finnes det også jerpe, samt noe orrfugl og storfugl. Jaktfalk, kategorisert som nær truet (NT), har kjente hekkeområder i fjellområdene rundt Kvernelva og ned mot bygda, men disse hekkeplassene ligger utenfor prosjektets influensområde. Fossekall er vanlig i området, men artens bruk av Kvernelva er ikke kjent. Rapporten vedlagt søknaden peker på at leveområdene for

fossefall opprettholdes, ettersom Kvernelva aldri vil gå tørr. Prosjektet er ventet å ha en viss skremmeeffekt på vilt i anleggsfasen, mens påvirkning i driftsfasen ventes å være liten til ubetydelig. Oter forventes ikke å bli påvirket, ettersom berørt elvestrekning er ovenfor aktuelt leveområde.

NVE mener at med den omsøkte slukeevnen og foreslåtte minstevannføringen vil tiltakets konsekvenser for faunaen være små.

Landskap

Landskapet rundt Kvernelva domineres av et åslandskap med delvis tett skog, delvis hogstfelt og noe bart grunnfjell i bakkant. Enkelte steder deles åsene opp av små elvedaler. I nedre deler er det jordbruksbebyggelse med tilhørende infrastruktur. Langs Kvernelvas søndre side går det en skogsbilveg. Sett fra denne utgjør Årnengfossen et betydelig landskapselement og har ifølge rapport for biologisk mangfold middels til stor verdi for landskapet som helhet. Videre peker rapporten på at Kvernelva er av betydning for landskapsbildet sett fra oppstrøms fossen, hvor man har godt utsyn til Kongsmoelvas elvedelta og jordbrukslandskapet som er etablert der.

Den nedre delen av Kvernelva er tilgjengelig via en delvis gjengrodd sti. På befaring ble NVE gjort oppmerksomme på små grotter i dette området. Det er NVEs oppfatning at disse er spesielle og har stor opplevelsesverdi sammen med elva som går i små fosser og stryk over hvit marmor i dagen.

Alternativ A er ventet å gi middels negativ konsekvens for landskap, mens alternativ B vil gi liten til middels negativ konsekvens. Alternativ A og B skilles av plassering av inntaket; kote 195 for alternativ A og kote 120 for alternativ B. Ved alternativ B vil fortsatt Årnengfossen være inntakt som landskapselement. Grad av negativ konsekvens vil også avhenge av valg av minstevannføring.

Som tidligere nevnt, er en del av vernegrunnlaget som Kvernelva omfattes av, områdets urørthet. I tilrådningen fra OED av 11.6.2004 er landskapet rundt Kongsmoelva og Nordfolda beskrevet som særpreget, hvor de to hovedgreinene har noe ulike karakterer som utfyller hverandre.

NVE vurderer Kvernelva til å utgjøre et viktig tilleggselement til Kongsmoelva m/Nordfolda og bidrar til å øke verdien på området som omfattes av vassdragvernet. Videre vurderer vi Årnengfossen og bekkekløfta til å ha stor opplevelsesverdi for landskapet. Omsøkte tiltak vil føre til sterkt redusert vannmengde i fossen (alternativ A) og redusere verdien på bekkekløfta (begge alternativer). Etter vårt syn vil tiltakets virkning for landskapet være størst ved alternativ A, i og med at Årnengfossen da vil få redusert vannføring. Men begge alternativer vil, slik NVE vurderer det, berøre landskapet negativt gjennom redusert vannføring og tekniske inngrep.

Kulturminner og samiske interesser

Sametinget har påvist to automatisk fredete kulturminner i prosjektområdet. Ifølge søknaden vil ingen av de tekniske inngrepene i forbindelse med prosjektet komme i konflikt med disse.

Den gamle setervegen mellom Skorovatn og Kongsmoen ble like etter krigen benyttet som transportveg, da svovelkis ble transportert for utskiping ved Kongsmoen havn. Store deler av denne veien er i god stand. Den nederste delen er planlagt rustet som permanent veg fram til kraftstasjonen.

Nord-Trøndelag fylkeskommune har uttalt at de finner det sannsynlig at det er flere automatisk fredete kulturminner innen tiltaksområdet. Fylkeskommunen uttalte videre at det ville komme en ny uttalelse når endelig befaring av prosjektområdet er foretatt. Fylkeskommunen har ikke foretatt noen egen befaring. NVE vil ikke utsette behandlingen av søknaden i påvente av en eventuell uttalelse fra fylkeskommunen, da dette er forhold som kan avklares ved en ev. detaljplangodkjenning.

NVE har lagt søkers kommentar til grunn, hvor det påpekes at de tekniske inngrepene kan utformes på en slik måte at de ikke kommer i konflikt med registrerte kulturminner.

Brukerinteresser

Friluftslivet i området er hovedsakelig knyttet til jakt og sopp- og bærsanking. Like ovenfor stasjonsområdet er det en trimpost. Det er flere stier i området, og to gangbruere krysser Kvernelva innenfor prosjektområdet. Det går en gjengrodd sti langs sørsiden av bekkekløfta.

Forum for natur og friluftsliv i Nord-Trøndelag peker i sin uttalelse på at en reduksjon av vannføring i elva vil være med på å redusere områdets verdi som rekreasjonsarena. Nord-Trøndelag Turistforening, Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag og Norges Jeger og Fiskeforbund i Nord-Trøndelag støtter uttalelsen. Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag har i egen uttalelse påpekt at det går en etablert tursti like ved planlagt inntaksdam og at en redusert vannføring i Årnengfossen vil virke negativt inn på landskapet og dermed friluftslivsopplevelsen i området.

NVE mener Kvernelva har stor opplevelsesverdi som er knyttet til vannføringen i elva og områdets urørthet. Det går flere stier i området, og fossen er godt synlig fra skogsbilvegen som går på sørsiden av elva. Selv om stien langs bekkekløfta er delvis gjengrodd, mener vi kløfta er lett tilgjengelig.

Det er NVEs vurdering at en gjennomføring av tiltaket vil forringe opplevelsesverdien av vassdraget i begge alternativ.

Samfunnsmessige virkninger

NVE har merket seg at tiltaket vil gi ca. 6,4 GWh/år i fornybar energiproduksjon. Høylandet kommune tilrår utbygging av Kvernelva kraftverk. Søker påpeker at tiltaket vil bidra til den nasjonale kraftoppdekningen, bidra til å opprettholde lokal bosetting og gi inntekter til grunneiere, til Småkraft AS og til grunneiernes bostedskommuner. Høylandet kommune mener at vernegrunnlaget er ivarettatt gjennom søkers foreslåtte avbøtende tiltak.

I NVE sin samlede vurdering av skader og ulemper, vil det også være slik at fordeler som økte inntekter til grunneierne og lokalsamfunnet og andre lokale positive virkninger, sammen med en økning i kraftproduksjonen blir tillagt vesentlig vekt.

Oppsummering

Kvernelva kraftverk vil ifølge søknaden føre til ny årlig fornybar energi produksjon på henholdsvis 6,4 og 5,6 GWh for alternativ A og B. Kraftverket vil gi inntekter til Småkraft AS, grunneiere og grunneiernes bostedskommuner og kunne gi noe økt lokal næringsaktivitet i en utbyggingsperiode.

Tiltaket vil ved alternativ A føre til at Årnengfossens verdi som landskapselement svekkes. Bekkekløfta fra kote 10 til 115 har karakter av regnskog og er gitt verdi svært viktig (A) i den nasjonale bekkekløftregistreringen. Det er påvist flere rødlistede arter i tilknytning til kløfta, og potensialet for å finne flere vurderes som stort. Vannføringen i elva bidrar til den lokalt stabile, svært høye luftfuktigheten. Kvernelva er et verna vassdrag. Bakgrunnen for vernet er bla. at området har et urørt preg.

Søknaden om bygging av Kvernelva kraftverk ble avslått av NVE i 2007 uten videre saksbehandling, av hensyn til verneverdiene i vassdraget, men etter klage fra Småkraft AS ble vedtaket omgjort og søknaden sendt på høring for å få et bredere beslutningsgrunnlag. Med bakgrunn i de nye

opplysningene som har fremkommet om vassdraget den senere tiden gjennom bekkekløftregistrering, mener vi at konfliktnivået knyttet til en eventuell utbygging er større i dag enn da vi først av slo søknaden i januar 2007. Det er NVEs vurdering at utbygging og drift av Kvernelva kraftverk vanskelig lar seg gjennomføre slik at de samlede ulempene for allmenne interesser blir akseptable. Vurderingen bygger på de negative virkninger endret vannføring kan medføre for biologisk mangfold, landskapsbildet og verneverdiene som blant annet er knyttet til vassdragets urørthet. Alternativ A vil utnytte en noe mindre vannføring enn alternativ B og således være mindre skadelig, men til gjengjeld innebærer dette at Årnengfossen blir berørt og at det er et større landskapsområde som blir berørt av tekniske inngrep.

NVEs konklusjon

NVE mener at bygging av Kvernelva kraftverk vil ha negativ konsekvens for en naturtype med svært viktig verdi. Tiltaket vil svekke vernevedtaket og redusere livsgrunnlaget for rødlistede arter. I alternativ A vil landskapsbildet ved fossen forringes betydelig. Disse ulempene står etter vårt syn ikke i forhold til den kraftproduksjonen kraftverket vil gi, eller øvrige positive effekter av en utbygging. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt og tiltaket er i strid med vannressursloven § 35, 1. ledd post 5 og 8. NVE gir ikke tillatelse til å bygge Kvernelva kraftverk.

Øvrige kommentarer og merknader i høringsuttalelsene er i stor grad knyttet til vilkår og forutsetninger dersom det gis konsesjon. Grunnet NVEs konklusjon er disse ikke drøftet.